

Sanata Gönül Verenler

Prof. Dr. Tülay İREZ

İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum ABD Tüp Bebek Ünitesi

ACME: Sanatla tanışmanız nasıl oldu resim yeteneğinizi nasıl keşfettiniz?

Prof. Dr. Tülay İREZ: Benim genelde çizgilerim iyidir. Mesela biyolojide okurken hep şekil çizerdik biz ama o şekilleri en iyi ben çizerdim. Ankara Üniversitesi'nde okudum ben. Sınıfta bazı organ şekillerini (çiçek vs.) hocalarım özellikle bana çizdirirlerdi. Ama öncesi ilköğretim aşamasında resim öğretmenim vardı. Ortaokulda bize minyatür, hat sanatı, süslemeler, mesela halıların kenarlarındaki süslemeleri, lale figürleri gibi o tür şeyleri yaptırırdı bize. Kendisinin özel ilgi alanıymış. Orada ben resme yeteneğim olduğunu keşfetmiştim fakat güzel sanatlar alanın da hiç geçemedim. Hep hobi düzeyinde kaldı resim merakım. Sulu boya çalıştım, yağlı boya çalıştığım dönemler oldu ama dediğim gibi hep resimleri yapıp yapıp evde dosyamda biriktiriyorum. İlkokuldan bu yana devam ediyor resim çalışmalarım.

Önceden bizim derslerde verdiğimiz slaytlar farklıydı tabi şimdi bilgisayarda veriyoruz. O zaman dersler için gerekli özel çizimleri kendim çiziyordum. Biyolojik objelerin resimlerini yapıyordum. Öyle bir merakım var. Üniversite çağında resimle ilgili bir bölüme girip o alanda kendimi geliştirmeyi çok arzu ederdim tabi ama heves halinde kaldı. Şu an yaptığım işimi de çok çok seviyorum. Mesela tüp bebek- embriyoloji çok özel bir alan.

Histoloji-embriyoloji doktoruyum ve o alanda yetiştim profesör oldum. Embriyoloji; histoloji içerisinde çok özel bir alan. Fen fakültesi mezunları veya tıp fakültesinde histolojide ihtisas yapan hekimler hep tüp bebeği seçmeye çalışıyorlar. Tüp bebek gerçekten hayatla birebir iç

içe bir bölüm. Orada fermizasyonu, döllemeyi, embriyo gelişimini görüyorsunuz. Hangi koşullarda embriyonun nasıl güzel geliştiğini görüyorsunuz. Anne babanın yaşı, sperm kalitesi, herşey embriyo gelişmesine etki yapıyor. Bunların tümünü çok canlı bir şekilde görebiliyorsunuz ve toplam üç günde embriyoyu transfer ediyorsunuz. Dolayısıyla çok heyecan verici bir iş gerçekten. Özel araştırma konuları var, spermlerin, embriyonun kalitesinin araştırılması, fertilizasyondan başlayarak en iyi hangi embriyoyu seçebilirim gibi.. Son yıllarda tıpta bu konuda birçok gelişme oldu. Bunları takip etmek heyecan verici, bu nedenle mesleğimi çok seviyorum.

ACME: Güzel Sanatlar'da eğitim almayı istediniz mi?

Prof.Dr. Tülay İREZ: Bizim dönemlerde öyle bir şey olmadı tabi. Ben Ankara Mustafa Kemal Lisesi'nden mezunum. Eskiden erkek lisesiydi sonra ilk kız mezunları ben ve 4- 5 kız arkadaşım. Bizim lise yıllarında insanların bilinçleri daha farklıydı. Mesela şimdi çocuğun ilgi alanını anneler-babalar keşfedip ona göre davranma eğilimi gösteriyor. Eskiden öyle değildi tabi ki. Annemiz- babamız ancak bizi yetiştirelim diye uğraşırlar. Ablam tıp fakültesinde okuyordu, erkek kardeşim Harbiye'de okuyordu. 3 kardeş birden birer yaş arayla üniversite eğitimi gördük. Koşturmaca olduğu için de annemiz babamızda çok fazla "bu çocuğun eğilimi nedir?" diye bir düşünce gelişmedi. O zaman Erzurum ve Diyarbakır Tıp Fakülteleri'ne girebiliyordum ama Ankara'da kalmak istedim ve biyolojiyi de çok sevdiğim için, isteyerek seçtim. Biyolog olmaktan da çok keyif aldım.

ACME: Resim için ayrıca eğitim aldınız mı?

Prof. Dr. Tülay İREZ: Resim için ayrıca bir eğitim almadım ama babam çok güzel resim yapardı. Erkek kardeşim öyle. Hala çalışır, ailesel olarak resme karşı ilgimiz var. Kız kardeşim de öyle. Kızkardeşimin oğlu da çok iyi bir sanatçı oldu. Amerika'da şu anda Philadelphia Academy of Art'ı bitirdi. Çizgileri, resimleri çok güzeldir.

ACME: Resimlerinizde daha çok hangi teknikleri kullanıyorsunuz?

Prof.Dr. Tülay İREZ: Ana unsur resimlerimde genelde eskileri ya da doğal yapıları çizmek üzerine. Mesela Küçükkuşu'ya gitmiştik. Yukarıda dağın tepesinde Zeus Altarı'nın bulunduğu yerde bir köy var. Köy o kadar hoş

Sanata Gönül Verenler

yapılara sahipki. Hep taş yapılar, konaklar şeklinde. Parke taşlı yolları var. Orada çok fotoğraf çekmişim.

ACME: Aynı zamanda fotoğrafa da ilginiz var. Çalışmalarınızdan bahseder misiniz?

Prof.Dr. Tülay İREZ: Fotoğraf merakım da var aslında evet. Bir dönem İFSAK'a gittim. Kursları vardı eskiden. Şimdi var mı bilmiyorum. Orada fotoğrafçılık eğitimi aldım. Ama bu eğitim bana elektronmikroskopide fotoğraf çekme açısından yardımcı oldu. Yine mesleğimle bağdaştırmış oldum. 2 yıl Hollanda'da doktora çalışmalarımı yaptım. Elektron mikroskopunda 7-8 saat çalışıyordum. Fotoğraflarını çekip, banyosunu kendim yapıyordum. İFSAK'ta öğrendiklerim bana oradada da yardımcı oldu gerçekten.

ACME: Fotoğraf kursuna gittikten sonra çalışmalarınız nasıl bir boyut kazandı?

Prof.Dr. Tülay İREZ: Fotoğrafa ilk olarak İFSAK ile başladım ama tabi devam edemedim. Yaptığım çalışmaları üniversitede bilim adamı olma yoluna girdiğim için o yönde kullandım. Çok güzel fotoğraflar çektim. Doktora tezimi yaparken elektron mikroskopunda beyindeki pineal bez adını verdiğimiz bölümün hücreleriyle, salgı mekanizmalarıyla ilgili olarak çalıştım. Çok ince kesitler olarak fotoğrafladım onları. Daha sonra salgı mekanizması üzerine birtakım fikirler ileri sürecektir bir fikir oluşturdum. Fotoğraf merakımı da böyle gidermiş oldum diyebilirim.

ACME: Haftasonu ya da boş zamanlarınızda fotoğraf çekmek için planlarınız oluyor mu?

Prof. Dr. Tülay İREZ: Aslında haftasonları doğa yürüyüşlerine katılarak, orijinal yerlerin fotoğraflarını çekmeyi çok istiyorum. Ama bazı haftasonları da buraya geliyorum. Benim dışımda bir tek arkadaşım var burada çalışan. Dolayısıyla bir hafta o, bir hafta ben geliyorum. Buraya gelmediğim haftasonları da evde mutlaka işlerim oluyor. Yani şöyle bir şey söyleyebilirim bütün mesaimi Cerrahpaşa'ya veriyorum. Kendime zaman kalmıyor. Belki bir Pazar kahvaltısını ailemle yapma gibi bir lüksüm var. Onun dışında çok fazla bir zamanım olmuyor.

ACME: Resim çalışmalarınız şu an ne durumda devam ediyor musunuz?

Prof.Dr. Tülay İREZ: Şu ara resim yapmıyorum ama geçen yıla kadar vakit buldukça yapıyordum. Bir kitap projesi var şu an onunla yoğun bir şekilde uğraşıyorum.

ACME: Resim yaparken en çok hangi renkleri tercih ediyorsunuz?

Prof.Dr. Tülay İREZ: En çok pastel renkleri tercih ediyorum. Biraz fazla hüzünlüyüm galiba. Daha çok resimler flu oluyor. Mesela Haran'da kubbeli olan evlerin resimlerini yaptım. Sarı ve kahverengi tonlarını çok kullandım. Yaptığım resimlerde hep pastel tonları kul-

lanmam benim ruh halimle de ilgili bir şey galiba.

ACME: Fotoğraflarınızın resmini yapıyor musunuz?

Prof. Dr. Tülay İREZ: Evet, fotoğraf çekip onu resmediyorum o daha çok hoşuma gidiyor. Benim daha çok tercihim gördüğüm, beğendiğim, yaşadığım şeyleri resme çevirmek. Bu daha çok hoşuma gidiyor.

ACME: Resim yapmak psikolojik olarak da terapi niteliğinde. Sizin için de öyle mi?

Prof.Dr. Tülay İREZ: Doğru psikolojik olarak da çok rahatlatıyor. Bir çeşit terapi gibi oluyor. Zaten ben stresle başetme yollarını çok iyi başarmış olarak görüyorum kendimi. Çünkü üniversitede çalışmak başlı başına stres yaratan bir faktör. 2 yıl Hollanda'da daha sonra'da 6 ay Londra'da çalıştım. Tüp bebek eğitimi aldım. Daha sonra kısa sürelerle mikroenjeksiyon tekniklerini öğrenebilmek, deneyim kazanmak için İngiltere'ye ve Almanya'ya gittim. Yurt dışında bilim adamlarının çalışmaları gerçekten çok mükemmel. Her istediğiniz şey önünüze koyuluyor. Hiçbir şekilde çaba göstermiyorsunuz. Cerrahpaşa'da çalışmaya 1991'de başladım. Daha sonra 5 yıl ara verdim. 1996 yılından sonra yoğun olarak tüp bebekle uğraşmaya başladım. Başlarda laboratuvarımızda hiçbir şey yoktu. Ne havalandırma, ne steril alan, ne de doğru düzgün bir alet. Daha sonra araştırma projeleriyle, desteklerle aletleri teker teker edinerek, iğneyle kuyu kazar gibi laboratuvar oluşturduk. Laboratuvar tamamlanınca başarı da beraberinde geldi. Mikroenjeksiyon tekniğinin oturtulması, daha yüksek başarı elde ettik. Kalitesi daha düşük olan

Sanata Gönül Verenler

spermeleri ancak aletle alabiliyorsunuz. Bu tekniklerin yerleşmesinde hala eksiklerimiz var tabi. Ben Türkiye’de gerçekten bilimle uğraşmanın da kolay olmadığını düşünüyorum. Ama tabi ne yapabiliriz ki bu ülke bizim. Bunun için çaba göstereceğiz. En azından bizden sonra gelecek olan insanlar daha rahat eder inşallah.

ACME: Yurtdışında sanatsal çalışmalar ülkemize oranla daha fazla. Siz de yurtdışında bu imkanları değerlendirebildiniz mi?

Prof.Dr. Tülay İREZ: Yurtdışında ekonomik nedenlerden ötürü kurslara katılamadım. Öğrenci bursum çok azdı onunla geçinebiliyordum. Tabi ki sergileri hiç kaçırmazdım. Yöresel sanatçıların sergilerine mutlaka giderdim. Orijinal şeyleri yakalamaya çalışırdım. Her yerden orijinal birşeyler bulup edinmişimdir. Sadece resim değil, bir dönem kongre için İtalya’ya gitmiştim. Çok güzel cam heykelleri vardı. Atölyelerine gidip, yapımlarını gördüm. Hatta çok güzel bir kristal balerin heykeli aldım. Öyle güzel şeylere çok meraklıyım. Yurtdışına gittiğim zamanlarda da sanat eserlerinin satıldığı yerler ve eskici dükkanları hep ilgimi çeker.

ACME: Resimleriniz ve fotoğraflarınız için sergi açmayı düşünüyor musunuz?

Prof.Dr. Tülay İREZ: Sergi açacak kadar birşeyler var

mi o kadarını bilmiyorum. Genelde vakitsizlikten bu işlerle çok fazla ilgilenemiyorum. Benim problemim aslında zaman. Yeterli elemanın olmayışı, o nedenle herşeyi kendinizin yapması çok fazla engelliyor bizi. Üniversitede 30 yılım doldu hala zamanla yarışıyorum. Tabi ki ilgi duyduğunuz şeylerden hiçbir zaman vazgeçemezsiniz. Mesela tatile gittiğinizde bu tarz şeyleri bir şekilde yapmak istersiniz. Yıl içinde yapamadıklarınızı toparlayıp tatilde yapmaya çalışırsınız. İki arada bir derede kitap okumaya çalışıyorum. Eşim iyi bir kitap okuyucusudur. Sürekli okur ama ben onun hızına yetişemiyorum. Rutinim çok fazla gerçekten.

ACME: Bizim aracılığımız ile hekimlerimize bir mesajınız var mı?

Prof.Dr. Tülay İREZ: Öncelikle insanları sevmeyi öneriyorum. Genelde yeni jenerasyonun insan ilişkilerinin çok kopuk olduğunu, hastaya yaklaşım ve hasta ilişkilerinin çok zayıf olduğunu görüyorum. Ama genelde ülkemizde insan ilişkileri çok zayıf. Bu açıdan problemleri bir toplumumuz. Mesela araç kullanıyorum geçiş hakkı benim olmasına rağmen yolu bir başkasına verebiliyorum. Ya da yaya geçecekse, mutlaka durup, geçmesini sağlıyorum. Ama diğer yanımdaki araç yayayı ezercesine geçiyor. Toplumda bir tahammülsüzlük, bir gerilim var. O insanlar gerçekten sanatı sevseler bu ilişkilerin çok daha iyi olacağını, sanatın bir kültür sorunu olduğunu düşünüyorum. İnsan sevgisinin bile kültür sorunu olduğunu yine

bunda eğitilmiş insanların çok büyük suçları da olduğunu düşünüyorum. Her alanda eğitilmek gerekir. Mesela doktorun da hastasıyla birazcık sohbet ederek, aydınlatıcı olması gerekir. Örneğin hastalar geliyor diyor ki, “beni tedavi eden doktor hiçbir şey söylemedi.” Bu endişe verici gerçekten. Ben izah etmeye çalışıyorum o sırada hasta cebinden bir şey çıkarıyor. “Bana bu teşhisi koydular” diyor. Yeterince bilgi sahibi olamamış. Hastaya, hastalığıyla ilgili kendi bildiğim kadarıyla bilgi vermeye çalışıyorum. Bunlar sadece benim alanımda, çevremde olan şeyler. Ama toplumun her kesiminde iletişim kopukluğu var. Toplumda insanların birbirini anlaması gerekiyor. 🗣️

